

Politisk-Økonomisk Beretning for 2017 (Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Forelæggelsesnotat (Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Naalakkersuisut skal hermed fremlægge Politisk-Økonomisk Beretning for 2017, der beskriver de væsentligste initiativer, som forventes gennemført nu og i de kommende år med henblik på at nå en række prioriterede politiske mål. Dette med afsæt i den økonomiske situation og udfordringerne med at sikre en holdbar økonomisk udvikling. Beretningen følger også op på holdbarheds- og vækstplanen fra 2016 med dens fire reformspor, som var indeholdt i sidste års Politisk-Økonomisk Beretning.

Overordnede politiske mål

Naalakkersuisut vil gennem kommende reformtiltag, konkrete initiativer og målrettede investeringer sikre dels en sund økonomi i selvstyret og kommunerne, dels øget vækst og beskæftigelse i den private sektor på et bæredygtigt grundlag. Naalakkersuisut ønsker at nå følgende mål:

- At landets økonomi er i en positiv og stabil udvikling, der er langtidsholdbar og gradvis kan frigøre Grønland fra afhængighed af bloktilskuddet.
- En balanceret udvikling geografisk og mellem kommunerne, der kan bidrage til at opretholde et passende velfærdsniveau i hele landet og skabe vækst flere steder.
- Skabe øget købekraft for husholdningerne, herunder særligt medvirke til et løft i lav- og mellemindkomstgrupperne, så den store ulighed i samfundet reduceres.

Det aktuelle økonomiske udgangspunkt for sådanne reformtiltag og investeringer i at skabe bedre vilkår er gunstigt. Konjunkturudviklingen har i lighed med 2015 været god i 2016, efter en periode med negativ udvikling i BNP i perioden 2012-2014. Økonomisk Råd forventer i sin rapport fra september ligeledes vækst i 2017.

Det er positivt. De gode konjunkturer skal bruges til at konsolidere de offentlige finanser og til fremadrettede investeringer. De skal bidrage til en positiv udvikling i samfundet, hvor der opnås strukturelle og langsigtede gevinster og til at opfylde de overordnede politiske mål.

Øget lighed er til gavn for alle, og det skal nås gennem helhedsorienterede indsatser
Stor ulighed udgør et problem i forhold til at opnå en inkluderende udvikling og kan virke negativt i forhold til at skabe økonomisk vækst. Dette er blandt andet påvist af OECD i en rapport fra 2015.

Den økonomiske ulighed i Grønland er høj, sammenlignet med de øvrige nordiske lande. Koalitionsaftalen har et overordnet mål om at arbejde for større lighed i befolkningens levevilkår, og Politisk-Økonomisk Beretning har i år et tema om større lighed og bedre balance.

Naalakkersuisut beskriver status omkring ulighed, geografiske forskelle og sammenhængen mellem den relativt store ulighed og henholdsvis uddannelsesforhold, arbejdsmarkedstilknøytning og omfordeling via det offentlige.

Naalakkersuisuts har som mål at løfte lav- og mellemindkomstgruppernes rådighedsbeløb gennem et kommende beskæftigelsesfradrag, såfremt der kan skabes økonomisk råderum herfor, og en revision af børnetilskud og boligsikringsydelse. Dertil kommer planer om at øge kapitalafkastbeskatningen samt omlægge rentefradraget (rentestøtten), så lav- og mellemindkomstgrupperne tilgodeses.

Med beretningen lægger Naalakkersuisut blandt andet op til følgende mål og principper for at imødegå de konstaterede udfordringer i forhold til at skabe et mere lige og inkluderende samfund:

- Sikring af at langt flere i en ungdomsårgang får en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Flest muligt i den potentielle arbejdsstyrke skal kunne blive et aktiv på arbejdsmarkedet.
- En dynamisk erhvervsudvikling med vækst i alle kommuner.
- Tidlige og forebyggende indsatser med særlig fokus på sundheds- og socialområdet.
- Målrætning af subsidier på boligområdet med øget plads til og sikring af boligsociale hensyn.

Naalakkersuisut vil gennem konkrete initiativer give borgerne bedre og mere lige vilkår. Derfor prioriteres reformtiltag på blandt andet følgende områder højt i den kommende periode:

- Uddannelsesområdet, herunder med særlig fokus på folkeskole og erhvervsuddannelser.
- Boligområdet, herunder forberedelse af udlægning til kommunerne samt boligreformer.
- Socialområdet, med særlig fokus på udsatte børn og unge samt offentlig hjælp.
- Jobskabelse, herunder skabelse af jobs i eksportsektorer og ledighedsbekæmpelse.
- Skatte- og afgiftsreform, herunder nedbringelse og forebyggelse af gæld.

Inatsisartut kan imødesee forslag til ny lovgivning og andre relevante initiativer inden for disse områder i år og til næste år, der vil gøre en positiv forskel til gavn for borgerne. De kommende tiltag er i tråd med OECDs anbefalinger til redskaber til at reducere økonomisk ulighed.

Større værdiskabelse og eksportindtjening for at skabe en mere selv bærende økonomi

I dag er eksporten for en meget stor dels vedkommende centreret omkring fiskerierhvervet, og vi importerer både varer og tjenesteydelser i et meget stort omfang.

Naalakkersuisut har som klart mål, at pengene kommer til at cirkulere yderligere her i landet, og eksportindtjeningen forøges i flere sektor, så der opnås en mere selv bærende økonomi.

Det kræver en sammenhængende indsats at nå dette. Herunder skal der være fokus på at skabe rammebetingelser, som understøtter dette mål, sammen med øget fokus på kompetenceudvikling og skabelse af en kosteffektiv infrastruktur, særligt lufthavne, der binder landet bedre sammen.

Forøgelse af eksportindtægter er afgørende for at reducere bloktilskuddets betydning. Det kræver udvikling af flere bærende erhvervssektorer og bedre udnyttelse af fiskeriressourcen, blandt andet via:

- Systematisk forbedring af landets konkurrenceevne, der kan gøre det mere attraktivt at investere for både hjemlige og udefrakommende virksomheder.
- Etablering af en sammenhængende effektiv infrastruktur, der binder landet bedre og billigere sammen og giver os bedre betingelser for handel og turisme.
- Målrettede og effektive initiativer i forhold til uddannelse og kompetenceudvikling, så arbejdsmarkedet i højere grad bygger på besættelse af ledige jobs med lokal, kompetent arbejdskraft til gavn for den enkelte borger, familierne og samfundet.

Naalakkersuisut ser gerne, at større investeringer også kan ske med privat kapital, og ikke alene finansieres via de offentlige kasser. Der arbejdes på at skabe forudsætninger, der muliggør dette.

Det er i den forbindelse vigtigt, at både indenlandske og udenlandske investorer og samarbejdspartnere kan have tillid til den førte politik, hvis de skal kunne påtage sig væsentlige finansieringsopgaver. Det er vigtigt, når vi både står over for tunge investeringer på infrastrukturuområdet og skal sikre et økonomisk råderum til direkte borgerrettede initiativer, der skal finansieres via skatter og afgifter.

Konkret har Naalakkersuisut igangsat planlægningen af etablering af nye lufthavne og orienterer med jævne mellemrum om status til henholdsvis Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg og Anlægsudvalg.

Når Kalaallit Airports A/S har udarbejdet et forslag til mulig finansiering af de tre lufthavne til Naalakkersuisut, skal Finans- og Skatteudvalget efterfølgende tage stilling til en indstilling fra Naalakkersuisut derom. Dette forventes at ske i løbet af 2017.

Også i finansloven for 2017 er der mulighed for at indskyde yderligere kapitalindskud i Kalaallit Airports A/S, i det omfang Landskassen modtager ekstraordinære indtægter fra udlodninger, udbytter m.v. Et sådant behov må forventes også at blive aktuelt i forhold til finansloven for 2018.

Budgetkoordination og forbedring af økonomistyringen

Udarbejdelsen af forslaget til finanslov for 2018 er i gang på flere områder.

Foreløbige regnskabstal for 2016 viser, at den stigende aktivitet i samfundet har givet øgede indtægter fra afgifter og skatter. Denne udvikling ventes at kunne fastholdes i 2017, men den skal også vurderes i forhold til et stigende udgiftspres. Finansloven for 2017 udviste et DA-overskud i 2017, men var samlet set ikke i balance i perioden 2017-2020. Det budgetterede resultat byggede blandt andet på effektiviseringer i det offentlige og nye indtægter fra reformer. Der er derfor ikke økonomisk råderum til at iværksætte generelle serviceforbedringer i den aktuelle situation, med mindre der findes nye besparelser eller nye indtægter fra skatter og afgifter.

Naalakkersuisut har for at sikre en tværgående budgetkoordination i relation til forslag til ny lovgivning med økonomiske konsekvenser besluttet at sikre ensartede og fælles arbejdsgange. Det betyder i praksis, at alle forslag med økonomiske konsekvenser altid skal prioriteres samlet i forhold til forberedelsen af forslag til nye finanslove. Dette princip vil også have til formål at forbedre Inatsisartuts muligheder for en tværgående stillingtagen og prioritering af nye udgiftskrævende ønsker.

Der er altid ønsker om yderligere midler fra forskellige sektorer. Det er ikke muligt at indpasse alle disse i det kommende forslag til FFL 2018 og samtidig sikre balance på finansloven. Eventuelle frie midler må primært gå til prioriterede vækstfremmende eller udgiftsdæmpende initiativer såsom en ny lufthavnsstruktur. Det vil være Naalakkersuisuts udgangspunkt for de kommende finanslovsdrøftelser med partierne, hvor spørgsmålet om fortsat opfølgning på og yderligere konkretisering af holdbarheds- og vækstplanen også vil blive et centralt omdrejningspunkt.

Ønsket om at skabe en selv bærende økonomi, omfattende infrastrukturinvesteringer og imødegåelse af udfordringerne med at skabe en holdbar økonomisk udvikling skærper kravene til økonomistyringen i selvstyret og kommunerne. Naalakkersuisut følger i samarbejde med kommunerne op på en række af Inatsisartut vedtagne initiativer, herunder den nye budget- og regnskabslov, sammenhængende sektorplanlægning, anskaffelse af et nyt fællesoffentligt økonomisystem, udgiftsanalyser og det vedtagne beslutningsforslag om en lov på udbuds- og indkøbsområdet.

Med disse ord overlader jeg beretningen til Inatsisartuts videre behandling.